

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Tankönyvek jogellenes másolása

Ügyszám: SZJSZT 41/2000

A rendőrség által feltett kérdések:

1. A hallgató odaadta a fénymásoló személynek az eredeti tankönyvet és megkérte, hogy teljes terjedelmében fénymásolja le neki, majd kifizette.
2. A hallgató kikölcsönözte a könyvtárból az adott tankönyvet és megkérte, hogy teljes terjedelmében fénymásolják le neki, majd kifizette.
3. A fénymásoló személy készített egy listát azon tankönyvekről és szakkönyvekről, amik neki rendelkezésére álltak, ezen listán megjelölte az eredeti árat, a fénymásolt példány árát, és ezek közül választotta ki a hallgató, hogy melyikről kér fénymásolatot, ezt megrendelte és kifizette az ellenértékét.

A fenti különböző esetekben a hallgató cselekménye megsértette-e a szerzői jogi törvényt, ha igen, mely pontját és ez kimeríti-e a Btk. 329/A. § (1) bekezdésébe ütköző szerzői vagy szomszédos jogok megsértése törvényi tényállását és milyen minőségben?

Az eljáró tanács válasza:

A fent feltett kérdésekre adandó válasz kifejtése előtt az eljáró tanács a következőkre mutat rá:

Az 1999. évi LXXVI. törvény 16. §. (1) bekezdése értelmében a szerzői jogi védelem alapján a szerzőnek kizárólagos joga van a mű anyagi formában és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére. E törvény eltérő rendelkezése hiányában a felhasználásra engedély felhasználási szerződéssel szerezhető.

A törvény 17. §-a értelmében a mű felhasználásának minősül különösen a többszörözés. A 18. § (1) bekezdése kimondja, hogy a szerző kizárólagos joga, hogy művét többszörözze, és hogy erre másnak engedélyt adjon.

A fenti általános rendelkezés alól kivételt képeznek a szabad felhasználásra vonatkozó rendelkezésekben rögzített esetek amikor is, a felhasználás díjtalan és ahhoz a szerző engedélye nem szükséges /Szt. 33. § (1)/. E körben az Szt. 35. § (1) bekezdés rendelkezése szerint magán célra bárki készíthet a műről másolatot, ha az jövedelemszerzést vagy jövedelemfokozást közvetve sem szolgálja. A (2) bekezdés értelmében pedig teljes könyv, továbbá folyóirat vagy a napilap egésze, magán célra is csak kézírással vagy írógéppel másolható.

A fentiek figyelembevételével a rendőrség megkeresésében található 1. számú kérdésre válaszolva az eljáró tanács megállapítja, hogy fénymásolási eljárással egy mű teljes terjedelmében való magáncélú másolása nem tekinthető szabad felhasználásnak. Az ilyen eljárás a szerző vagyoni jogait sérti és ebből a szempontból közönbös, hogy a másolásra került anyag milyen módon került a másolatot személy birtokába (pl. kölcsönzés, könyvtári példány).

A fentiek egyben választ adnak a megkeresés 2. kérdésére is. Nem vitás, hogy a fentiek szerinti magáncélú másolás eredménye jövedelemszerzés, és így a hallgató a szerző (adott esetben a jogtulajdonos) vagyoni jogait sértette és cselekménye a jogosultnak vagyoni hátrányt okozott.

A rendőrség közlése szerint /3./ a fénymásoló személy listát készített azokról a tankönyvekről és szakkönyvekről, amelyek rendelkezésre álltak, feltüntetve az eredeti árat és a fénymásolt példány árát. A fénymásolást ennek a listának alapján lehetett megrendelni. A fénymásoló ebben az esetben is vagyoni jogokat sértett, cselekménye nem csak annyit jelent, hogy vagyoni hátrányt okozott, hanem ezt a cselekményt üzletszerűen követte el

Az eljáró tanács indokoltnak tartja rámutatni arra is, hogy az Szjt. 30. § (2) bekezdése is irányadó a hallgató, illetve a fénymásoló által elkövetett jogsértő cselekményre. E rendelkezés értelmében még a szabad felhasználásra vonatkozó rendelkezések alapján is csak annyiban megengedett illetve díjtalan a szabad felhasználás amennyiben nem sérelmes a mű rendes felhasználására és indokolatlanul nem károsítja a szerző jogos érdekeit, továbbá amennyiben megfelel a tisztesség követelményeinek és nem irányul a szabad felhasználás rendeltetésével össze nem férő célra. A hallgató és a fénymásoló eljárása még abban az esetben is jogsértő lenne, ha a szerzői jogi törvény nem tartalmazná a hivatkozott 35. § (1)-(2)-(3) bekezdésekben foglaltakat.

A Testülethez intézett megkeresés nem tér ki arra, hogy a jogsértő cselekményekre mikor került sor. Az Szjt. 107. § (1) bekezdés értelmében e törvény 1999. szeptember 1-én lép hatályba; rendelkezéseit a hatályba lépését követően megkötött felhasználási szerződésekre kell alkalmazni. A közölt tényállás alapján nem valószínűsíthető, hogy felhasználási szerződés megkötésére került sor – írásban – a hallgató és a fénymásoló között, így a jelen jogvitás ügyre a jelenleg hatályos szerzői jogi törvény hatályos.

Budapest, 2000. december 15.

dr. Pálos György
a tanács elnöke

dr. Lindner Gyula
a tanács előadó tagja

Herczegné dr. Karas Monika
a tanács szavazó tagja